

ISSN 1450–9083

UDK 801

Институт за српски језик САНУ

ЛИНГВИСТИЧКЕ АКТУЕЛНОСТИ

24

Београд, 2014

Издаје:
Институт за српски језик САНУ
Кнез-Михаилова 36, Београд

За издавача:
Др Срето Танасић

Електронско издање:
www.isj-sanu.rs
www.asusilc.net/aktuelnosti

Имејл:
aktuelnosti@orion.rs

Уредници:
др Стана Ристић, др Биљана Сикимић, др Данко Шипка

Главни уредник:
др Ђорђе Оташевић

Конверзија за интернет:
др Данко Шипка

Штампа:
„Скрипта интернационал“, Београд

Марија Бинђић (Београд)

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА „МАХТУМКУЛИ ФРАГИ И ХУМАНЕ КУЛТУРНЕ ВРЕДНОСТИ”

У Ашгабату, престоници Туркменистана од 14. до 16. маја 2014. године одржана је међународна научна конференција „Махтумкули Фраги и људске културне вредности”, на којој је учествовало око 340 научних, стручних, културних и других радника из различитих земаља. Конференцију је под покровитељством председника Туркменистана Гурбангулија Бердимухамедова организовао *Национални институт за рукописе Академије наука Туркменистана (Turkmenistanyn Ylymlar akademiýasynyn Milli golyazmalar instituty)*.

Повод за организовање конференције био је обележавање важног јубилеја, 290. годишњице рођења Махтумкулија Фрагија (1724?–1782?) (туркменски Magtymguly Pyragy). Током прве половине ове године у Туркменистану, али и у другим земљама попут Русије, Сједињених Америчких Држава, Турске, Азербејџана, Јерменије, Грузије, обележена је годишњица рођења Махтумкулија Фрагија организовањем научних скупова, промоцијама књига превода и осталих пригодних дела.

Махтумкули се сматра националним песником свих Туркмена и представља веома важну фигуру у туркменској књижевности; он је дао велики допринос туркменској култури, посебно у стварању и развоју туркменског књижевног језика. Све до 18. века, тачније до времена Махтумкулија, чагатајски језик се користио као књижевни језик Туркмена и захваљујући сопственом прегалачком раду и залагању, Махтумкули је почео да користи свакодневни и једноставни народни говор обичних људи стварајући своју поезију у класичним формама фолклорног порекла, катренима од осам или дванаест стихова (кошук (*qoshuk*)). Махтумкули је оно што је хтео да изрази у вези са свим темама, са мистичним, лирским, друштвеним, патриотским стварао на језику који је његов народ могао да разуме. За разлику од осталих туркијских књижевности средњег века и модерног доба, туркменску књижевност ка-

раактерише то што није усвојила већину одлика персијске књижевне традиције. Слично ситуацији у Туркменистану, у 18. веку и у Европи је постојала тенденција писања на народном језику у циљу приближавања књижевних дела обичном народу.

Махтумкули је отворио нову епоху у историји туркменске књижевности и туркменског језика. Западне земље су се упознале са радом Махтумкулија у 19. веку преводом три песме Александера Хоџка на енглески језик, као и преводом тридесет песама на немачки језик мађарског научника Армина Вамберија.

Научну конференцију „Махтумкули Фраги и људске културне вредности” отворио је председник Туркменистана, Гурбангули Бердимухамедов у палати Рухијет и у свом обраћању истакао да ће свет и даље наново откривати генијалног Фрагија и да су његови стихови племенита порука тријумфа правих и духовних вредности упућених целој свету. Вредно је пажње да је председник у своме обраћању истакао у вези са прославом годишњице рођења Махтумкулија објављивање превода изабране поезије Махтумкулија на различите језике (енглески, француски, немачки, руски, турски, персијски, арапски, шпански, корејском и друге) који су нашли своје место у монографском издању објављеном у Ашгабату¹.

Скupu се након председника обратила Ивана Бокова, генерални директор Организације Уједињених нација за питања образовања, науке и културе. Након завршетка пленарних излагања, конференција је настављена следећег дана радом у секцијама. На конференцији је поред домаћих научника учествовало и 230 научника из 48 земаља: Јапана, Турске, Кине, Азербејџана, Северне Кореје, Шпаније, Ирске, Пољске, Русије, Таџикистана, Немачке, Авганистана, Египта, Узбекистана, Румуније, Белорусије, Индије, Грузије, Литваније, Украјине, Сједињених Америчких Држава, Пакистана, Чешке, Јерменије, Италије, Казахстана, Мађарске, Ирана, Малезије, Нигерије, Туниса, Киргистана, Републике Кореје, Аргентине, Сирије, Канаде, Велике Британије, Ирака, Финске, Албаније, Холандије, Аустралије, Либије, Јордана, Марока, Србије, Алжира и Француске. Међу учесницима било је научника из различитих области: лингвиста, филолога, књижевника, историчара, музиколога, етнолога, као и представника државних, политичких и јавних институција. Рад конференције одвијао се у пет паралелних секција: 1. Напредна епоха снажне државе и Махтумкули Фраги. 2. Махтумкули и његова епоха. 3. Поетски свет Махтумкулија. 4. Махтумкули и

¹ Goşgular, 290 ýyl Magtymguly, Aşgabat: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2014.

светска књижевност. 5. Махтумкули и туркијски језици. Радни језици конференције били су руски, енглески и туркменски језик. Учесници су у секцијама разматрали различите области у циљу истраживања туркменског рукописног наслеђа, нових публикација и материјала који расветљавају песникову биографију, савременике и следбенике. Радови учесника су обилovali разноврсношћу тема у вези са Махтумкулијевим стваралаштвом и имали су за циљ анализу свеобухватних истраживања, затим промоцију књижевног и филозофског наслеђа Махтумкулија Фрагија, као и испитивање односа међу језицима и књижевностима Истока и Запада.

Потписници ових редова, представници Српске академије наука и уметности, др Марији Ђинђић, организатор је указао велику част избравши је за председавајућу секцијом *Махтумкули и туркијски језици*, уједно јој указавши част да о раду секције извести на свечаном затварању конференције. На затварању конференције дат је критички преглед и осврт на рад секција које су имале за циљ да се из различитих углова прикажу истраживања у великом дисциплинарном распону којим се бавио Махтумкули Фраги.

Организатору конференције је пошло за руком да окупи велики број стручњака разних профила, те овако успешно организован научни скуп представља важан корак ка савладавању културоцентризма и увођењу националних култура и њихових стваралаца у заслужени круг „светске књижевности”.